

Kommertskasutusele eelnevad hanked: innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrge kvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas

Euroopa Parlamendi 3. veebruari 2009. aasta resolutsioon kommertskasutusele eelnevate hangete kohta: innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrge kvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas (2008/2139(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 14. detsembri 2007. aasta teatist „Kommertskasutusele eelnevad hanked: Innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrge kvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas” (KOM(2007)0799) („komisjoni teatis”);
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta¹;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuse sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused²;
- võttes arvesse komisjoni tõlgendavat teatist, mis käsitleb riigihankeid ja kontsessioone reguleeriva ühenduse õiguse kohaldamist avaliku ja erasektori institutsionaliseeritud partnerluste suhtes³;
- võttes arvesse kõiki kohaldatavaid konkurentsieeskirju seoses riigiabi ja intellektuaalse omandi õigustega;
- võttes arvesse komisjoni 21. detsembri 2007. aasta teatist juhtivate turgude algatuse kohta Euroopas (KOM(2007)0860) ja komisjoni konsultatsioone avalike hangete võrgustike loomiseks selle algatuse toetuseks;
- võttes arvesse komisjoni 25. juuni 2008. aasta teatist „Kõigepealt mõtle väikestele – Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act”” (KOM(2008)0394) ja komisjoni personali 25. juuni 2008. aasta töödokumenti „European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts” (Euroopa parimate tavade juhend, millega lihtsustatakse VKEdes juurdepääsu avaliku hanke lepingutele) (SEK(2008)2193);
- võttes arvesse komisjoni 13. septembri 2006. aasta teatist „Teadmiste rakendamine praktikas: ELi laiapõhjaline innovatsioonistrateegia” (KOM(2006)0502) ja Euroopa Parlamendi 24. mai 2007. aasta resolutsiooni⁴;

¹ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

² ELT L 134, 30.4.2004, lk 1.

³ ELT C 91, 12.4.2008, lk 4.

⁴ ELT C 102 E, 24.4.2008, lk 455.

- võttes arvesse komisjoni personali 23. veebruari 2007. aasta töödokumenti „Guide on dealing with innovative solutions in public procurement: 10 elements of good practice” (Juhend avalike hangetega seotud innovaatorialahendustega tegelemiseks – kümme hea tava näidet) (SEK(2007)0280);
 - võttes arvesse uurimis- ja arendustegevuse ning innovatsiooni sõltumatu eksperdirühma aruannet „Innovatiivse Euroopa loomine”¹ (Aho aruanne);
 - võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust „Kommertskasutusele eelnevad hanked: Innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrgekvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas”²;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni raportit ja tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni ning õiguskomisjoni arvamusi (A6-0018/2009),
- A. arvestades, et Lissaboni strateegias kutsutakse liikmesriike üles suurendama investeringuid uurimis- ja arendustegevusse 3%-ni SKP-st, mis on oluline võetud kohustus innovatsiooni ja teadmistepõhise majanduse edendamiseks;
 - B. arvestades, et Aho aruandes nimetati avalikke hankeid selle eesmärgi saavutamise strateegiliseks vahendiks;
 - C. arvestades, et komisjon ja liikmesriigid peavad aitama arendada asjatundlikkust, mis on vajalik komisjoni teatistes sisalduvate soovitude parimaks kasutamiseks;
 - D. arvestades, et komisjonil puuduvad praegu vahendid kommertskasutusele eelnevate hangete katseprojektide edendamiseks ning ainult liikmesriigid on selles osas aktiivsed,
1. tervitab komisjoni teatist ja toetab soovitatud riske ja kasusid jagavat kommertskasutusele eelnevate hangete mudelit kui ühte innovatsiooni mootorit;
 2. toetab Aho aruannet ja eelkõige seisukohta, et liikmesriigid peaksid kasutama avalikke hankeid nõudluse kasvatamiseks innovatiivsete toodete järele, parandades samas avalike teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust;
 3. märgib, et Euroopa teadusuuringute programmide arvukusele vaatamata ei ole riiklikud ametiasutused nende tulemusi veel riigihangete valdkonnas kasutanud;
 4. märgib kommertskasutusele eelnevatele hangetele juba pööratud tähelepanu, eelkõige Ameerika Ühendriikides, Hiinas ja Jaapanis, kus kasutatakse aktiivselt seda võimalust rea riikliku poliitika vahendite, nt Ameerika Ühendriikide kaitsevaldkonna hangete tulemuslikkuse hindamise (DAPA) projekti kaudu;
 5. on seisukohal, et ELis on kommertskasutusele eelnevad hanked innovatsioonist juhitud majanduskasvu alakasutatud mootor, millel on märkimisväärne potentsiaal kõrge kvaliteediga ja hõlpsalt kättesaadavate avalike teenuste saavutamiseks nt tervishoiu ja transpordi alal ning kliimamuutuse, säästva energia ning elanikkonna vananemisega

¹ http://ec.europa.eu/invest-in-research/action/2006_ahogroup_en.htm.

² ELT C 325, 19.12.2008, lk 44.

seotud sotsiaalsete probleemidega tegelemiseks;

6. avaldab kahetsust, et paljud ametiasutused ei ole kommertskasutusele eelnevate hangete potentsiaalset teadlikud ega toimi veel nn intelligentsete klientidena;
7. on seisukohal, et selle algatuse parimad võimalused teostuvad vaid siis, kui hankijad võtavad innovatsiooni üheks oma hankeprogrammi eesmärgiks;
8. märgib, et kommertskasutusele eelnevat hanget on võimalik kasutada olemasolevas direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ õiguslikus raamistikus, millega jäetakse uurimis- ja arendustegevusega seotud teenused nende direktiivide kohaldamisalast välja¹, välja arvatud juhul, kui osutatud teenuste eest tasub täismahus hankija ja neist tuleneb kasu üksnes hankijale;
9. nõuab liikmesriikidelt siseriiklike õigusaktide läbivaatamist tagamaks, et ametiasutuste tegevus kommertskasutusele eelnevate hangete osas ei oleks piiratud asjaomaste erandite olematu, vale või tarbetult keerulise ülevõtmise ning tarbetult keeruliste siseriiklike pakkumisinõuete ja hankemudelite tõttu;
10. märgib, et olenemata kommertskasutusele eelneva hanke eriseisundist tuleb siiski kohaldada hanke häid tavasid, eelkõige seoses läbipaistvuse ja avatud konkurentsiga, et tagada terviklike lõpplahenduse vastavus tarbijate ootustele;
11. toetab komisjoni teatist, milles visandatakse sobiv ideeline alus kommertskasutusele eelneva hanke ja selle rakendamise jaoks, kuid on seisukohal, et ette pandud menetluse jõustamisviisi osas, eelkõige kohalikul ja piirkondlikul tasandil, on selles mõningaid puudusi;
12. on seisukohal, et kohalike ja piirkondlike ametiasutuste osas ei ole endiselt antud piisavalt teavet tõkete kohta, mis võivad endiselt takistada neil kommertskasutusele eelnevat hanget kasutamast selleks, et edendada avalikes huvides uuenduslikke lahendusi;
13. nõuab komisjonilt ja liikmesriikidelt koostöö tegemist, et keskmise administratsiooni eraldatud hankijad kohalikes, piirkondlikes ja muudes omavalitsustes arendaksid välja vajaliku asjatundlikkuse innovatiivsete hangete teostamiseks;
14. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid annaksid kohaliku ja piirkondliku tasandi hankijatele suunavat koolitust ja õppevahendeid, mille abil näidata, kuidas kommertskasutusele eelnevat hanget on võimalik kasutada uurimis- ja arendustegevuses;
15. tervitab seetõttu komisjoni on algatust rahastada seitsmenda raamprogrammi 2009. aasta tööprogrammis kommertskasutusele eelnevate hangete alast heade tavade vahetamist ja koolitust;
16. tunnustab eespool nimetatud komisjoni personali töödokumenti avalike hangetega seotud innovaatikalahenduste kümme hea tava näite kohta ja tervitab Pro Inno Europe foorumi laiemat innovatsiooni toetavat tegevust; palub komisjonil koostada sarnase

¹ Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 16 punkt f ja direktiivi 2004/17/EÜ artikli 24 punkt e.

parimaid tavasid käsitleva juhendi kommertskasutusele eelnevate hangete kohta;

17. on seisukohal, et kommertskasutusele eelnevad hanked on samm edasi innovatiivsete hangete kinnistamise suunas ning neil on seetõttu väga suur potentsiaal, kuid tunnistab hankealaste erioskuste vajadust ja seda, et liikmesriigid peaksid koostöös ettevõtete, ülikoolide ja koolituskeskustega toetama koolitustegevust haldusvahendite väljatöötamiseks;
18. kutsub komisjoni pädevaid peadirektoraate üles tegema üksteisega koostööd, et koostada ülevaatlük, kergesti mõistetav, kuid õiguslikult vettpidav käsiraamat kõikides ametlikes keeltes, mis sisaldaks praktiliste juhtumite kirjeldusi ja selgitaks, kuidas saab asjaomaseid õiguspõhimõtteid praktikas nõuetekohaselt kohaldada, ja mis oleks eelkõige mõeldud kasutamiseks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEdele) ning hankijatele;
19. nõuab tungivalt, et komisjon lisaks käsiraamatusse eelkõige praktilisi näiteid riskide ja kasu jagamise kohta vastavalt turutingimustele; on lisaks arvamusel, et intellektuaalomandi õigused tuleb anda kommertskaubandusele eelnevates hangetes osalevatele äriühingutele, sest Ameerika Ühendriigid ja Jaapan järgivad niisuguse mudeli põhimõtet ja see julgustab paljusid äriühinguid kommertskaubandusele eelnevates hangetes osalema;
20. märgib eelkõige riskide ja kasude turutingimustele vastava jagamise väljatöötamise ja osalevate ettevõtjate intellektuaalomandi õiguste tagamise olulisust edukate kommertskasutusele eelnevate hangete seisukohast;
21. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles määrama innovatsioonipoliitikas kindlaks avalikke probleeme keskpikas ja pikas perspektiivis, mis tuleb lahendada kommertskasutusele eelnevate hangete abil välja töötatud tehniliste lahendustega; on seisukohal, et sellised lahendused võiksid hõlmata ideekonkursse ja Ameerika Ühendriikide *Driverless Vehicle Challenge*'i tüüpi fonde;
22. on seisukohal, et teadmiste edasiandmine tehnoloogiliselt uuendusmeelsete ülikoolide, uuringukeskuste ja hankijate vahel on kommertskasutusele eelneva hanke õnnestumise oluliseks eelduseks;
23. märgib, et Euroopa innovatsiooniametid, nagu VINNOVA Rootsis, Tekes Soomes, Senternovem Madalmaades ja Innovation Norras, on olulised vahendajad teadmiste üleandmisel teadlastelt tulevastele klientidele; uurimis- ja arendustegevuses osalejate koostöö edendamiseks julgustavad need kommertskasutusele eelnevate hangete kasutamist; julgustab seetõttu liikmesriike tutvuma nende ametite tegevusega, et lähtuda sellest enda kavade tegemisel;
24. märgib ELi tehnoloogiaplatvormide olulisust raamistiku loomisel, mille abil määrata uurimis- ja arendustegevuse prioriteete ning ühitada kasutusvalmis uuendusi tulevaste klientide vajadustega; märgib samuti, et tehnoloogiaplatvormid saavad sobitada uue tehnoloogia varajasi tururakendusi riigiasutuste vajadustele; kutsub komisjoni seetõttu üles tagama tehnoloogiaplatvormide paremat kaasamist kommertskasutusele eelnevatesse hangetesse;
25. tervitab komisjoni juhtivate turgude algatust, mis kiirendab kommertskasutusele

eelnevate hangete kasutamist innovatsiooni toetamiseks, pidades silmas tähtsamate suurte turgude arengut, ja märgib eelkõige algatust avalike hangete võrgustike loomiseks juhtivate turgude algatuse toetamiseks;

26. tervitab komisjoni pingutusi parandada Euroopa väikeettevõtlusalgatusega seotud Euroopa parimate tavade juhendi abil ELi VKEde juurdepääsu avalikele hangetele;
27. tervitab komisjoni selgitust, et hankijad võivad teha kommertskasutusele eelnevaid hankeid uue toote või teenuse väljatöötamise ja kasutuselevõtmise kõigis etappides ja mitte ainult alusuuringute etapis; märgib, et selline terviklik lähenemine julgustab VKEsid avalikes hangetes osalema;
28. tunnustab komisjoni ettepanekut, milles selgitatakse riigiasutuste rolli uurimis- ja arendustegevuses ning soodustatakse innovatsiooni riigiasutuste hangete kaudu; rõhutab, et liikmesriikide hankepoliitika ei tohiks olla üleni normatiivne, kuna parktikas võib kommertskasutusele eelnevat hanget teha konkreetsest projektist ja vajadustest lähtuvalt eri viisil nii, et ikkagi järgitakse ühenduse eeskirju;
29. on seisukohal, et kommertskasutusele eelneva hanke idee on oluline, kuid kardab, et selle abil ei õnnestu kaasata VKEsid, kui ei mõisteta täpselt, kuidas kommertskasutusele eelnev hange toimima peaks, eelkõige piiriüleses kontekstis; rõhutab, et kommertskasutusele eelneva hanke aluspõhimõte – s.o asjaolu, et ametiasutus ei saa endale kogu uurimis- ja arendustegevusest tulenevat kasu, vaid iga äriühing säilitab enda loodud uute ideede omandiõigused – tagab õiguskindluse ja ideede kaitse osalevatele äriühingutele;
30. tunnistab, et VKEd võivad saada kommertskasutusele eelnevatest hangetest kasu riski jagamise (arvestades nende piiratumat investimissuutlikkust) ja järk-järgulise kasvu (nii suuruselt kui kogemuste osas) kaudu uurimis- ja arendustegevuse igas etapis ning traditsiooniliste hangetega võrreldes lihtsama pakkumiste esitamise korra kaudu;
31. kutsub komisjoni üles koondama need strateegiad üheks avalikke hankeid käsitlevaks poliitikaks, mille eesmärk on innovatsiooni julgustamine avalike hangete, kommertskasutusele eelnevate hangete, juhtivate turgude arendamise ja VKEde kasvu kaudu avalike hangete toel;
32. on seisukohal, et avalikud kampaaniad peaksid kommertskasutusele eelnevate hangete kaudu innovatsiooni edendamise tugevdatud strateegia osana hankijatele parema keskkonna suuremate investeeringute tegemiseks innovatsiooni soodustavasse tegevusse, mille puhul investeeringud tasuvad end ära pikema aja pärast; toetab sellega seoses kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste võrgustike loomise võimalusi kommertskasutusele eelnevate hangetega seoses;
33. on seisukohal, et kommertskasutusele eelnev hange on kõige tõhusam siis, kui sellega kaasnevad piisavad stiimulid riigiasutustele uurimis- ja arendustegevuse turgude kasutamiseks ning tarnijatele valitsuse projektides osalemiseks; märgib seetõttu, et kommertskasutusele eelnevate hangete kasutuselevõtu jaoks on väga olulised rahalised stiimulid ning need ongi juba kasutusel mõnes liikmesriigis, kus keskasutus võib korvata olulise osa esimese kommertskasutusele eelneva hanke kuludest;
34. on seisukohal, et innovatsiooni edendamiseks mõeldud ühenduse programme

kohaldamisalas tuleks kaaluda rahalisi stiimuleid, mis toetaksid ELi ametiasutuste vahelist koostööd kommertskasutusele eelnevate uuendusliku tehnoloogia hangete osas juhtivatel turgudel ja muudes ELi ühiste huvide valdkondades;

35. märgib, et ühenduse katseprojektide seisukohalt oleks kasu komisjonipoolsest automaatsest läbivaatamisest ja praktiliste kogemuste ning lepingupunktide ulatuslikust avalikustamisest, mis võimaldaks hankijatel viidata tugevatele pretsedentidele ja mida võiks ühtlasi kasutada parimate tavade juhisenä;
36. peab seoses kommertskasutusele eelnevate hangetega vajalikuks viia läbi üleeuroopaline katseprojekt, et demonstreerida näitlikult sellist rakendamisviisi, millega tagatakse maksimaalne õiguskindlus ja kaitse äriühingutele, eelkõige VKEdele, kes on juba oma olemuselt nõrgemad osapooled võrreldes hankijate ja avalikes hangetes tavaliselt osalevate suurte ettevõtjatega;
37. märgib, et kommertskasutusele eelnevate hangete tugevdamine on liikmesriikide jaoks endiselt üks paljudest vahenditest oma panuse suurendamiseks innovatsiooni ja teadusuuringute osas; kutsub seetõttu liikmesriike üles edendama innovatsiooni kõigi sidusrühmade, sealhulgas ülikoolide, uurimisasutuste ja muude majandusarengu edendamise seotud organite kaasamisega, et paremini siduda ametiasutused uuenduslike ettevõtetega; on seisukohal, et see kaasamine tuleks lisada terviklikku teadusuuringute, innovatsiooni ja arendustegevuse strateegiasse;
38. soovib komisjonil ja liikmesriikidel edendada konkurentsi ergutamiseks elektrooniliste hankesüsteemide ja dünaamiliste menetluste kasutamist, mis aitaks kommertskasutusele eelnevate hangete protsessi lihtsustada;
39. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.